

VÁLLALKOZÁSI HAJLANDÓSÁG A KECSKEMÉTI EGYETEMISTÁK KÖRÉBEN

ENTREPRENEURIAL SPIRIT AMONG THE STUDENTS OF KECSKEMÉT

Tessényi Judit¹

¹ Marketing és Üzleti Kommunikáció Tanszék, Neumann János Egyetem, Magyarország
<https://doi.org/10.47833/2022.1.ECO.005>

Kulcsszavak:

Kopátsy-hagyaték, vállalkozási
kedv, várankozások,
attitűdkutatás

Keywords:

entrepreneurial spirit, intent,
willingness, attitude

Cikktrörténet:

Beérkezett 2022.március 11
Átdolgozva 2022.március 25
Elfogadva 2022. április 5

Összefoglalás

A szerző célkitűzése Kopátsy Sándor hagyatékának gondozása és a vállalkozási hajlandóság feltérképezése a kecskeméti egyetemisták körében. Kopátsy már 1998-ban kiemelkedő jelentőségűnek ítélte a vállalkozási kedvet a gazdaság fellendítése szempontjából, azonban némelyik írása csupán blogbejegyzés formájában volt fellelhető és ebben az időszakban, ilyen formán kevesekhez juthatott el meglátása. A kézirati hagyaték részleges bemutatása mellett a kecskeméti egyetemisták körében végzett friss kutatás - az elméleti meglátás és a gyakorlati megjelenés közti párhuzam felállítását célozza.

Abstract

The aim of the author is to take care of the legacy of Sándor Kopátsy and to map the willingness of entrepreneurship among the students of Kecskemét. Already in 1998, Kopátsy considered entrepreneurship to be of paramount importance for the recovery of the economy, but his writing was only available in the form of a blog post, and during this period only a few were able to see it in this form. In addition to the processing of the manuscript legacy, recent research among university students in Kecskemét aims to establish a parallel between theoretical vision and practical appearance.

---

1. Bevezetés, a kutatási előzmények ismertetése

„A vállalkozások országa lettünk” jelenti ki Kopátsy Sándor még 1998-ban, hangsúlyozva esszéjében, hogy a társadalmi és gazdasági jólét elérése kulcsmomentumának tekinti – az oktatás mellett -, hogy mennyire él a vállalkozói hajlandóság [1]. Dolgozatomban ennek a megállapításnak a mentén szeretném megvizsgálni mi is a helyezett 2022-ben Kecskeméten. Mivel több tanulmány is igazolja, hogy a vállalkozói ambíciók a diplomás fiatal felnőttek körében a legmagasabb [2], [3]. evidensnek tűnik, hogy a helyi egyetemisták körében végzett nem reprezentatív felmérés első eredményeit vizsgáljam meg először.

---

¹ tessenyi.judit@gtk.uni-neumann.hu

Kopátsy egy másik tanulmányában is hangsúlyozza, hogy a „vállalkozásoktól irtózó magyarság a világ egyik legvállalkozóbb népévé vált” [4] „Miért van szükség arra, hogy nagyon sokan tegyenek próbát, hogy alkalmasak-e a vállalkozásra? Azért, mert az emberek nagy többsége azt hiszi, hogy belőle jó vállalkozó lenne, ha volna hozzá pénze. Ezzel szemben legfeljebb minden tizedik emberből lehet jó vállalkozó. Nincs is ennél többre szükség. Azt, hogy ki tartozik ebbe a tizedbe, csak akkor derül ki, amikor sokan tesznek próbát.” [4]

Még 2013-ban készült az „energiatermelési, energiafelhasználási és hulladékgazdálkodási technológiák vállalati versenyképességi, városi és regionális hatásainak komplex vizsgálata és modellezése” TÁMOP projekt keretében egy vállalkozási hajlandóságra és attitűdre vonatkozó, 2000 fős, nem, kor, településtípus és iskolai végzettség szerint reprezentatív kutatás[2], melynek eredményei szerint a megkérdezettek 18%-a válaszolta, hogy szívesen vállalkozna, míg 74,4% válaszolta, hogy nem szeretne vállalkozó lenni. A teljes minta mindössze 7,7%-a volt az, akik a válaszadáskor is vállalkozóként dolgozott. Az ekkor megkérdezett 496 fiatal közül viszont 33,5% válaszolta, hogy szeretne vállalkozó lenni.

Szerb és társai (2013) a hallgatók vállalkozói indítékait értékelték a GEST¹ nemzetközi kutatás vonatkozásában igazolták, hogy „a hallgatók fele nem kíván vállalkozásba kezdeni a családi szerepmodellek hiánya miatt, illetve az alacsony kockázatvállalási hajlandóságuk miatt” [5]

A GEM²-tanulmányok szerint úgy tipizálható a személy, aki saját vállalkozást indít, mint egy középkorú (35-45) férfi, általában főiskolai vagy egyetemi végzettséggel. A magyar tipológia ehhez az általános képhez illeszkedik. [5]

Ha a munkahelyteremtés és a gazdasági növekedés dinamikájára vagyunk kíváncsiak, akkor a statikus cégméret helyett inkább a vállalkozói aktivitást kell elemeznünk [5].

Az egyetemisták vállalkozói szándékát már több országban elemezték. Vizsgálatokat végeztek például Ausztráliában, az USA-ban, a skandináv országokban és az Ausztriát, Svájcot és Németországot magában foglaló német nyelvterületen is (Kuratko 2003, Autio et al. 2001, Franke és Lüthje 2004, Krueger és Reilly 2000, Peterman és Kennedy 2003, Schwarz et al. 2006.). A főként német nyelvterületen szerzett tapasztalatokat összegezve a Svájci St. Gallen-i Egyetem és a European Business School (Németország) nemzetközi kutatási projektbe kezdett „International Survey of Collegiate” címmel (in: Szerb – Imreh, 2007)³.

2017-ben a Miskolci Egyetemen S. Gubik Andrea és Bartha Zoltán vizsgálta az egyetemisták vállalkozói hajlandóságát, de elsősorban intézményi tényezők vonatkozásában. Érdekes megállapításuk viszont, hogy „a szándék nem feltétlenül realizálódik saját vállalkozás létrehozatalában, mégis a vállalkozói aktivitás fontos mérföldköve.” [6]. Vizsgálatunk szempontjából szintén lényeges eredményük, hogy a legerősebb korrelációt a vállalkozási hajlandóság tekintetében az attitűddel találták (.981-es korrelációs együttható) [6].

Az alábbi (1.számú) táblázatban foglaltam össze az elmúlt 10 év magyar, a vállalkozási hajlandóságot mérő cikkeinek mutatószámait a vizsgáltak körében talált vállalkozói kedv, a mintanagyság és a populáció összetétele szempontjából.

---

¹ Gründungen und Entrepreneurship bei Studierenden, FH Kaiserslautern University of Applied Sciences

² Global Entrepreneurship Monitor

³ saját fordítás

1. táblázat. Hasonló témájú kutatási jelentések releváns adatai

kutatók	Mikori kutatás	Vállalkozói szándék aránya a mintában (%)	Minta összetétele és nagysága (fő), megjegyzés
Tóth Ágnes	2013.	37,6	1973 fős reprezentatív a teljes lakosságra, de a 18-29 éves korcsoportban 33,5%
GUESS (Sieger és társai)	2021.	17,8	267.000 hallgató, 58 ország (svájci kutatóintézet és berni egyetem)
Győri és társai	2020.	47,8	335 egyetemista
S. Gubik és Farkas	2016	6,2	Közvetlen az egyetem elvégzése után, de 5 évvel később már 35,4% szándékozik
Kun Gergő	2018.	37,8	500 debreceni egyetemista

Forrás: saját szerkesztés

A „Global University Entrepreneurial Spirit Students’ Survey” (GUESSS) kétévente lefolytatott kutatás sorozat, amely mélységében vizsgálja az egyetemi hallgatók vállalkozói szándékait és tevékenységét. 2018-ban 54 ország 3.000 egyetemének több, mint 208.000 hallgatója, Magyarországról több, mint 9000 hallgató töltötte ki a kérdőíveket, amelyek eredményeit rendszeresen közzéteszik. Ezekkel a mutatókkal a GUESSS a világ egyik legnagyobb vállalkozási kutatási projektje. Legfrissebb, 2021 őszi kutatásuk szerint az összes megkérdezett hallgató 17,8 százaléka közvetlenül a tanulmányok befejezése után kíván vállalkozó lenni és 32,3 százalék tervezi, hogy a tanulmányok befejezése után 5 évvel vállalkozó lesz [7]. Lényeges megemlítenünk, hogy ez utóbbi vizsgálat szerint kiemelkedő jelentősége van az egyetemeknek a vállalkozói hajlandóság és mabíciók növelésében. A grandiózus kutatásban magyar részről a Miskolci Egyetem kutatói vesznek részt, Az ismétlődő adatfelvételeknek köszönhetően lehetőségük nyílt a vállalkozói hajlandóság időbeli alakulásának megfigyelésére is. Megállapították, hogy „a vállalkozói kedv 2008-ban megugrott a megkérdezethallgatók körében mind a végzést követően, mind pedig öt év elteltével. 2008 után azonban a vállalkozói kedv csökkenése figyelhető meg, 2013-ban a 2006-os érték csaknem felére esik vissza a végzést követő tervezett vállalkozások aránya.” [6]

2. Módszertan

A fellelt magyar kutatási eredmények és a Kopátsy-hagyaték, valamint a korábbi egyetemisták körében végzett vállalkozói hajlandóságra és attitűdre vonatkozó publikációk másodelemzését követően a Neumann János Egyetem gazdaságtudományi, kertészeti és mérnöki karának hallgatóit kérdeztem meg várakozásaikról és a diploma megszerzését követő 5 évvel későbbi terveikről, valamint véleményüket a vállalkozói léttel és saját attitűdjeikkel kapcsolatban. A minta (N=120) egyszerű véletlen mintavételi eljárással került meghatározásra, a mintavételi keret reprezentatív a vizsgálni kívánt sokaság tekintetében. Egy-egy szempontot, mint például sikerorientáltság vagy a kockázatvállalási hajlandóság - korlátozottan, nagyobb hibahatár mentén értékelhető. A válaszadók attitűdjeiket és a vállalkozói létről való vélekedésüket 39 itemből álló 5-ös és 7-es Likert-skálán jelölhették. Hasonló módszert választott Koltai Judit és Szalka Éva a már fentebb hivatkozott 2013-as kutatásuk során. A módszer kiválasztásában meghatározó szerepe volt a fellelt korábbi kutatásokban való rendszeres alkalmazásuk és a fentebb hivatkozott publikációk hasonló módszertana.

A kérdések összeállításában a szegedi egyetem gazdaságpszichológusa, Farkas Gergely volt segítségemre, aki néhány évvel ezelőtt már kezdeményezett hasonló vizsgálatot Szegeden, de még nem publikálta annak eredményeit. Szintén szerepet játszott a választott kutatási módszer meghatározásában Imreh-Tóth Mónika kutatássorozata (és ebből született könyve), melyben az egyetemi vállalkozásoktatás lehetséges szerepét vizsgálta a vállalkozóvá válás elősegítésében. [11]

A válaszadók Likert-skálán jelölhették meg, hogy mennyire tartották fontosnak az egyes megállapításokat a vállalkozásuk indítása tekintetében, illetve milyen énképük van az alább részletezett kérdéskörökben (emellett megjelent a „Nem tudom megítélni” válaszlehetőség is):

➤ Nagyon hasonlít rám	➤ Nem hasonlít rám
➤ Hasonlít rám	➤ Egyáltalán nem hasonlít rám
➤ Valamennyire hasonlít rám	➤ Nem tudom megítélni
➤ Egy kissé hasonlít rám	

Következő kutatási terveinkben szerepel, hogy - a kecskeméti minta elemszámának növelése után - összevetjük jelen kutatás adatait és eredményeit a szegedi, hasonló összetételű minta (N=150) válaszaival. A teljes kérdőívet terjedelmi okokból nem közöljük, de megtalálható az alábbi linken (<https://bit.ly/3hSTPfu>).

A válaszadói hajlandóság fokozása érdekében a Microsoft forms-on szerkesztett kérdőív linkje a Neumann-GTK zárt facebook csoportban és az egyetem teams felületein is közzétételre került.

Kopátsy Sándor kiadatlan, szerkesztett kéziratait Bánkuty Tamás a Pallas Athéné Domus Meriti Alapítvány vezetője bocsátotta a kutatási és mentorprogram keretében rendelkezésünkre.

3. A vizsgálati eredmények bemutatása

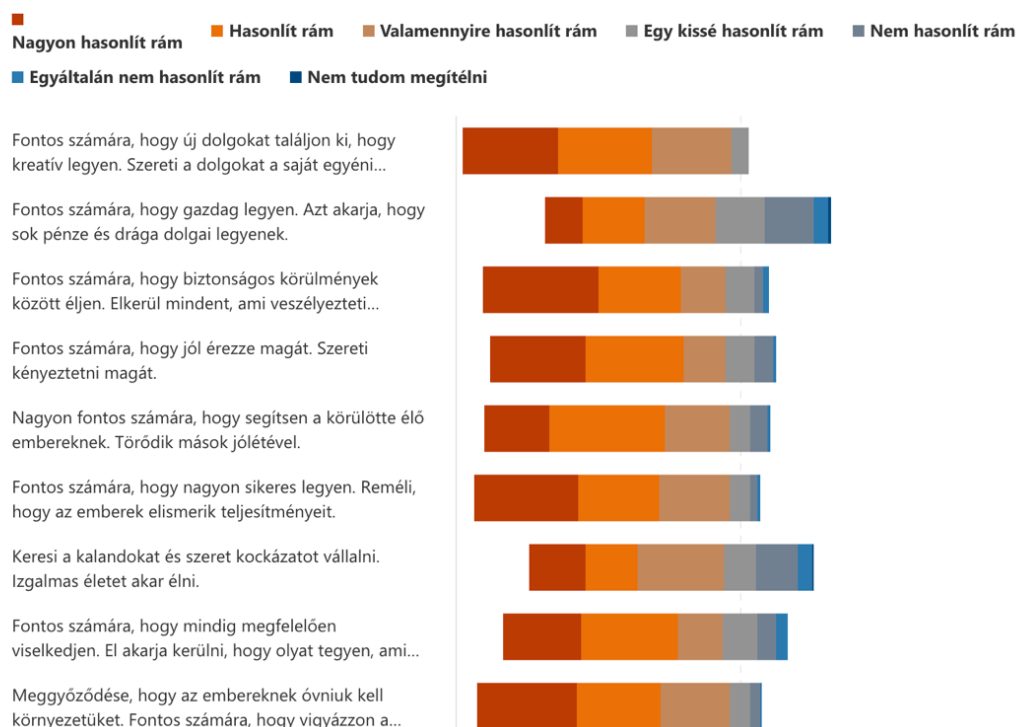
Az első 120 válaszadó valamivel több mint fele (60%) volt férfi. Az egyes karok és szakirányok részvételi arányát tekintve, 50%-a a kitöltőknek GAMF-os volt. A leglényegesebb kérdésre, azaz, hogy tervezi-e, hogy a közeljövőben vállalkozást indítson, a megkérdezettek 32,5%-a tartja elképzelhetőnek, hogy felsőfokú tanulmányai befejezése után 5 évvel vállalkozóként dolgozzon. Viszont a jelenlegi állapot szerint csupán 7,5 % dolgozik vállalkozóként és csak 17,5 % szeretne mihamarabb vállalkozást indítani. A tényleges megvalósulással való összevetés – szintén egy izgalmas vizsgálati aspektust nyit meg, de az anonimitás miatt ennek a válaszadói körnek az utólagos megkérdezése már nem megoldható. Megnyugtató viszont, hogy csak 22,5 % zárkózott el kategorikusan a későbbi vállalkozói lét eshetőségétől.

Az országos reprezentatív felmérések eredményeivel összehangban a kecskeméti egyetemisták körében is a nagyvállalati alkalmazotti elhelyezkedés a legnépszerűbb perspektíva (48,7%).

Arra is kíváncsi voltam, hogy a diploma megszerzését követően hol - külföldön vagy itthon - tervezik-e a hallgatók a jövőjüket: a válaszadók 76%-a nem tervezi, hogy külföldön vállaljon munkát, további 12,5 %-uk pedig csak rövidebb távon (feltehetőleg nyelvtanulás, tapasztalatszerzés miatt) szeretne külföldre költözni.

A 7 fokozatú Likert-skálán mért vélekedések a válaszadók személyes orientációját voltak hivatottak kalibrálni, melyek egy részletét az alábbi (1.számú) ábra szemlélteti. Arra vonatkozott a kérdés, hogy a felsorolt jellemzők mennyire hasonlítanak, vagy nem hasonlítanak a kitöltőre. A válaszadók

javarészt tudtak azonosulni a környezetvédelmi, kockázatvállalási és innovatív, valamint altruista attitűddel (piros és narancs szín jelzi).

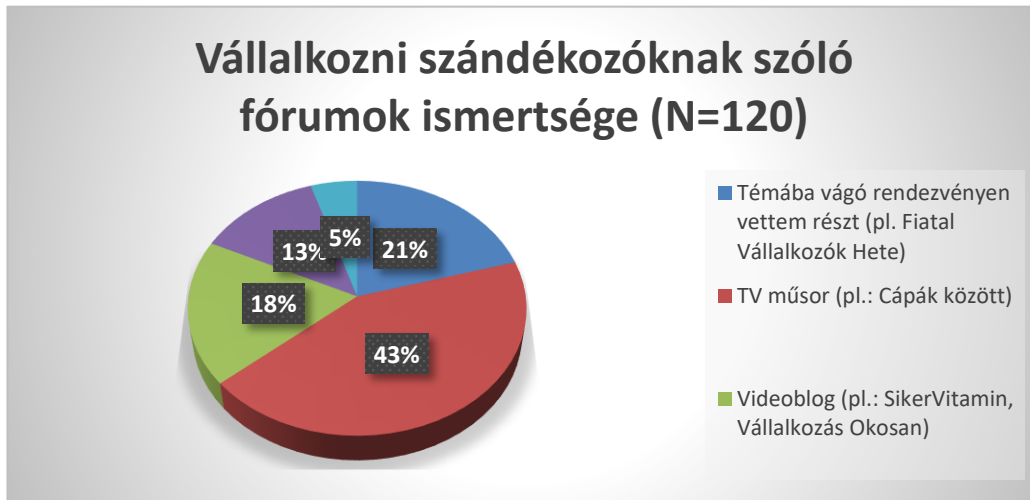

1.számú ábra. „A következő megállapításokkal embereket jellemeztünk. Kérjük, olvasd el a leírásokat és dönts el, hogy mennyire hasonlítanak, vagy nem hasonlítanak rád a jellemzett személyek! Kérjük, jelöld be döntéseid a táblázatban!”

A fentiekén túl, arra is rákérdeztem, hogy véleménye szerint „érdemes-e a mai világban vállalkozni?”, „érdemes-e a mai világban tisztességesen gazdálkodva vállalkozni?” vagy hogy megítélés szerint „a vállalkozók élete szabadabb-e, mint az alkalmazottaké”? A megkérdezettek 68,6 %-a értett egyet (teljes mértékben vagy gondolta inkább igaznak), hogy érdemes ma Magyarországon vállalkozásba fogni és 52,5% mindezt tisztességes keretek között tartja kifizetődőnek. A szabadságfokra vonatkozó kérdésnél viszont csak 40,4% gondolta, hogy teljes mértékben igaz, azaz a vállalkozók élete szabadabb, mint az alkalmazottaké. 68,5 % gondolja úgy, hogy a vállalkozók többet dolgoznak általában, mint az alkalmazotti körben foglalkoztatottak.

Összhangban a szegediek felmérésével, Kecskeméten is felmerült a kérdés, hogy milyen vállalkozni szándékozóknak szóló kezdeményezéssel találkozott már a válaszadó. A 2.számú ábra tanulsága

szerint sajnos még mindig egy-egy népszerű televíziós műsor a legismertebb, holott üdvösebb lehetne pl. akár a könyvek, akár a témába vágó szakmai rendezvények primátusa.

2.számú ábra. Honnan tájékozódtak a megkérdezettek: milyen vállalkozni szándékozók szóló kezdeményezéssel találkoztak?

Következtetések, összegzés

Kopátsy Sándor több mint 25 évvel ezelőtt rávilágított, hogy a vállalkozói hajlandóság kulcskérdés a gazdaság fejlődése szempontjából és kifejezte abbéli reményét, hogy „megszilárdulnak a kis- és középvállalatok, amelyik a tulajdonosának a diplomásokénál nagyobb jövedelmet biztosít. Ha ezt elérjük, mi leszünk a világ legvállalkozóbb társadalma. Ehhez hasonló eredményt csak néhány kultúrnép diaszpórája, Nyugaton a zsidó, keleten a kínai ért el. Ennél nagyobb rangra egyetlen nép sem számíthat.” [1] Mivel a vállalkozási hajlandóság a fiatal diplomások körében a legmagasabb, ennek a korosztálynak a rendszeres vizsgálata világíthat rá a várható vállalkozási kedv alakulására és enged következtetni a következő évek tendenciáira. Fenti vizsgálat nem alkalmas határozott végkövetkeztetések levonására a kérdésben, ezért a felmérést igyekszem a továbbiakban kibővíteni, egyúttal a korlátozó tényezőket is megismerni. A vállalkozói hajlandóságra vonatkozó tanulmányok a személyiségvonásoktól, az egyetemek szerepén át, a regionális és nemi különbségek feltárásáig - számos mérési módszert és szempontot vesznek számba. Nem találkoztam viszont a támogatási rendszerek ismertségének vagy éppen a kamarák ezirányú szerepének szakmai hatástanulmányával. Így a fenti kutatás számos irányban kiterjeszthető. A szakmai irodalom ebben a témakörben is intenzíven bővül, így a Kopátsy-hagyaték is méltón gondozásra és hasznosításra kerül.

Köszönetnyilvánítás

Ezúton szeretnék köszönetet mondani Bánkuty Tamásnak a Kopátsy hagyaték elérhetővé tételéért, valamint Farkas Gergelynek a szegedi egyetemisták körében végzett kutatása kérdőívének megosztásáért és felhasználásának engedélyéért. Külön köszönöm Hoyk Edit, Johanyák Csaba és Suba Edina segítségét a kérdőív szélesebb hallgatói körhöz való eljuttatásában tett erőfeszítéséért.

Irodalomjegyzék

- [1] Kopátsy Sándor (1998): A vállalkozások országa lettünk – blogbejegyzés/kézirat; Kopátsy Sándor Tudásközpont 2022. Pallas Athéné Domus Meriti Alapítvány
- [2] Tóth Ágnes (2013): A magyar lakosság vállalkozási hajlandósága és az újdonságok iránti nyitottsága – országos megkérdezés eredményei;

https://ktk.pte.hu/sites/ktk.pte.hu/files/images/szervezet/intezetek/mti/toth_a_magyar_lakossag_vallalkozasi_hajlandosaga_es_az_ujdonsagok_iranti_nyitottsaga_-_orszagos_megkerdezés_eredményei_2013.pdf letöltés: 2022. március 7.

[3] Koltai, Judit Petra és Szalka, Éva (2013) A vállalkozói hajlandóság vizsgálata a női hallgatók körében Magyarországon (Research of entrepreneurial intentions of the Hungarian female students), Vezetéstudomány - Budapest Management Review, 44 (7-8). pp. 71-79. DOI 10.14267/VEZTUD.2013.07.07

[4] Kopátsy Sándor (2014): Magyar jövőkép; Oktatási füzetek MNB szerk.: Bánkuty Tamás, Pallas Athéné Domus Meriti Alapítvány

[5] Szerb László – Imreh Szabolcs (2007): Entrepreneurship Education and Entrepreneurial Attitudes of Hungarian Students: An International Comparison; 5th International Conference on Management, Enterprise and Benchmarking June 1-2, 2007 Budapest, Hungary https://kgk.uni-obuda.hu/sites/default/files/6_Szerb.pdf letöltés: 2022. március 8.

[6] S. Gubik Andrea - Bartha Zoltán (2017): Az egyetemi hallgatók vállalkozói hajlandóságának intézményi meghatározói, In: Györkö D., Kleschné Csapi V., Bedő Zs. (szerk.): ICUBERD Book of Papers 2017, pp.343-363. http://real.mtak.hu/74897/1/SGA_BZ_ICUBERD2017_final_paper_u.pdf letöltés: 2022. március 8. DOI: 10.14267/veztud.2013.07.01

[7] Sieger, P., Raemy, L., Zellweger, T., Fueglistaller, U. & Hatak, I. (2021). Global Student Entrepreneurship 2021: Insights From 58 Countries, St.Gallen/Bern: KMU-HSG/IMU-U. https://www.guesssurvey.org/resources/PDF_InterReports/GUESSS_2021_Global_Report.pdf letöltés: 2022. március 9.

[8] Győri, Ágnes, Lengyel, György and Perpék, Éva (2020): Preferált vezetési stílus, vezetői és vállalkozói hajlandóság az egyetemi hallgatók körében, Metszetek - Társadalomtudományi folyóirat, 9 (1). pp. 3-26. DOI <https://doi.org/10.18392/metsz/2020/1/1>

[9] S. Gubik, Andrea and Farkas, Szilveszter (2016) A karriermotívumok változásának hatásai a magyarországi hallgatók vállalkozásindítási elképzeléseinek alakulására. Vezetéstudomány - Budapest Management Review, 47 (3). pp. 46-55. DOI 10.14267/VEZTUD.2016.03.05

[10] Kun Gergő (2018). Vállalkozási hajlandóság a Debreceni Egyetem hallgatói körében . International Journal of Engineering and Management Sciences, 3(3), 181–194. DOI <https://doi.org/10.21791/IJEMS.2018.3.15>.

[11] Imreh-Tóth Mónika (2015). Az egyetemi vállalkozásoktatás lehetséges szerepe a vállalkozóvá válás elősegítésében, JatePress, Szeged <https://eco.u-szeged.hu/download.php?docID=54141> DOI: 10.14232/phd.2219 letöltés: 2022. március 10.